

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 22.11.2022
Kabul Tarihi / Date Accepted : 20.12.2022
Yayın Tarihi / Date Published : 31.12.2022
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1208304>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

ÂŞIK ONGUNİ'DEN DERLENEN KARAMAN YÖRESİ TÜRKÜLERİNİN MÜZİKAL VE EDEBİ ANALİZİ

ÖZER, Levent¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Âşık Onguni'nin kaynak kişi ve derleyen sıfatlarıyla yer aldığı Karaman yöresi türkülerinin müzikal ve edebi yönleriyle incelenmesidir. Karaman yöresinin tarihi ve coğrafi özelliklerinden bahsedilmesinin yanı sıra, köklü bir geçmişe sahip bu şehrin Türk halk müziği ezgileri bağlamında az kabul edilebilecek sayıda esere sahip olması konusuna da değinilmiştir. Cumhuriyet'in ilanından sonraki süreçte yürütülen Türk halk müziği derleme çalışmalarına ait kaynaklarda yer alan Karaman yöresine dair bilgilerden bahsedilmiş olup, halk ozanı Âşık Onguni'nin Karaman yöresi halk müziğine katkıları hakkında bilgi verilmiştir. TRT (Türkiye

¹ Dr. Levent ÖZER, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Devlet Konservatuarı, Türk Müziği ASD, levent.ozero@mku.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4286-3712>

Radyo Televizyon Kurumu) repertuvarında Karaman iline kayıtlı iki türkü, repertuvarında yer almayan ancak yöreye ait olan on iki türkü tespit edilmiş ve bu türküler alfabetik sırayla incelenmiştir. Çalışmada yer alan türkülerin müziksel analizinde, makam dizisi özellikleri, ses genişlikleri, form özellikleri ve usul yapıları incelenmiştir. Türkülerin edebi özellikleri ise, nazım birimleri, nazım türleri, nazım şekilleri, hece ölçüleri, kafiye şemaları ve kavuştak özelliklerinin belirlenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan veriler yukarıda verilen kriterler esas alınarak yorumlanmış ve bu verilerden bazıları grafikler ve tablolar ile ifade edilmiştir. Karaman yöresi türkülerine ilişkin verilerden elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karaman, Makam, Usul, Müzik, Türk Halk Müziği, Türkü.

MUSICAL AND LITERARY ANALYSIS OF FOLK SONGS OF THE KARAMAN REGION COMPILED BY ÂŞIK ONGUNI

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the musical and literary aspects of the folk songs of the Karaman region, in which Âşık Onguni takes part as the source person and the compiler. In addition to mentioning the historical and geographical features of the Karaman region, the fact that this city with a deep-rooted past has a small number of works that can be considered in the context of Turkish folk music melodies was also mentioned. The information about the Karaman region contained in the sources of Turkish folk music compilation studies carried out in the period after the proclamation of the Republic was mentioned and information has been given about the contributions of the folk bard "Âşık Onguni" to the folk music of the Karaman region. Two folk songs registered in the province of Karaman and twelve folk songs that are not included in the repertoire but belong to the region have been identified in the TRT (Turkish Radio Television Corporation) repertoire and these folk songs have been examined in alphabetical order. In the musical analysis of the folk songs included in the study, the characteristics of the makam sequence, sound widths, form characteristics and rhythm structures were examined. The literary characteristics of folk songs were realized by determining the verse units, verse types, verse shapes, syllable measures, rhyme schemes, and conjunction characteristics. The data obtained have been interpreted based on the criteria given above and some of these data have been expressed with

graphs and charts. Suggestions have been made in line with the findings obtained from the data on the folk songs of the Karaman region.

Keywords: Karaman, Maqam, Rhythm, Music, Turkish Folk Music, Folk Song.

GİRİŞ

Türküler; gerek melodik yapıları gerekse sözleri itibarıyla çalınıp söylendikleri yörenin izlerini taşımaktadır. Türküler ayrıca yöre halkının yaşamışlıklarına, sosyokültürel yapısına, kültür değerlerine, inanışlarına ve hatta yörede yetişen tarım ürünleri ve yöresel yeme-içme alışkanlıklarına dair birçok bilgiyi herhangi bir sanat kaygısı taşımaksızın en doğal haliyle aktarmaktadır. Bir yörenin türkülerinden o yöre insanı hakkında bilgi edinebilmek mümkündür (Zeybek, 2015: 119). Farklı yörelerin Türk halk müziği ezgilerinin analiz edilmesinin, bu yörelerin belirli kriterler doğrultusunda karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklarının ortaya konulabilmesine katkı sağladığı bilinmektedir. Bu gibi çalışmalar aynı coğrafi bölge içerisinde ve birbirine komşu olan iller için de yapılabileceği gibi tek bir yörenin kendi içerisindeki dinamiklere göre farklı açılardan değerlendirilmesini de mümkün kılar. Türk halk müziği repertuarı, çeşitli makamsal yönleriyle henüz kapsamlı olarak araştırılmamıştır. Ancak makam nazariyatı alanı, çeşitli nazari modeller tarafından kullanılan yaklaşım ve yöntemler bakımından oldukça çeşitlilik içeren bir yapıdadır (Öztürk, 2015: 1). Coğrafi açıdan birbirine yakın yörelerin yaşantıları genellikle birbirlerine yakın özellikler gösterebilmektedir. Yine komşu yörelerin türkülerinin, çoğunlukla eser sayısı, melodik ve edebi özellikler gibi açılardan birbirlerine yakın özellikler taşıyabildiği bilinmektedir. Geniş bir coğrafyaya yayılan Türkiye’de, her yöre farklı tarihi, coğrafi ve kültürel zenginliklere sahiptir ve türkü sözlerinden bu olgulara ilişkin çıkarımlar yapmak mümkündür. Trabzon yöresindeki bir türküde deniz, balık, kemeç vb. unsurlar anılırken, Erzurum yöresine ait bir türküde dağlar, yaylalar, kar vb. gibi yöreyle ilişkilendirilebilecek detaylar konu edinir. Ancak Karaman yöresi için farklı bir durum söz konusudur. TRT repertuarında Konya iline kayıtlı doksan sekiz türkü ve Karaman’a coğrafi açıdan komşu kabul edilebilecek Mersin’e ait elli altı türkü bulunurken, Karaman iline kayıtlı sadece iki adet kırık hava formunda türkü olduğu görülmektedir. İlgili türkülerin sözleri incelendiğinde ise yöre ve yöre halkının yaşantısına dair izlere rastlanmamaktadır. Karaman’a bağlı az sayıda türkü olmasının, ilin derleme çalışmalarının yoğun olarak yapıldığı dönemlerde Konya’ya bağlı bir ilçe olmasından kaynaklı olduğu

düşünülebilir. Ancak Ankara Devlet Konservatuvarının yaptığı derleme çalışmalarında 20.07.1938 tarihinde derlenen “Kalkar Kalkar Gül Yastığa Dayanır” ve 1956 yılında Nurettin Çamlıdağ tarafından derlenen “Kebabın Tuzu Gibi” türkülerinin künye bilgilerinde “Karaman” ve “Konya-Karaman” ifadelerinin yer aldığı görülmektedir. Bu durum Karaman iline ait TRT repertuarında kayıtlı türkülerin eser sayısı olarak komşu illerden ve diğer birçok yöreden daha az olmasında, Karaman’ın derleme çalışmalarının yoğun olarak yapıldığı dönemlerin sonrasında il olmasından kaynaklı olmadığı sonucuna akla getirirse de, TRT Türk halk müziği repertuarındaki ezgilerin yöre bilgisinde her zaman ilçe ayrıntısı verilmediği de bilinmektedir. Dârü’l Elhân’ın yürüttüğü halk müziği derleme gezilerinin ikincisi 16.07.1927 tarihlerinde yapılmış olup Konya, Ereğli, Karaman, Alaşehir, Manisa, Ödemiş ve Aydın türkülleri derlenmiştir. Bu geziye Yusuf Ziya, Ekrem Besim, Muhiddin Sadak ve Ferruh Arsunar katılmışlardır (Altınay, 2004: 80). Öztürk ve diğerlerine göre (2007: 28) 1940’da yapılan derleme çalışmalarında Mustafa Şen’in kaynak kişisi olduğu Karaman, Emine’ın, Alime, Bağçalarda Ay Doğdu, Neneler isimli altı türkünün derlendiği yer “Konya-Karaman” olarak geçmektedir. Mevlüt Kırcal’ın Kaynak Kişi olduğu Şairlik Devasını Sürme Ey Gönül, Jandarmalar ve Kırat isimli üç türkü ise derlenen yer olarak “Konya-Çumra-Karaman” ifadesi ile verilmiştir. Altınay’ın (2004: 80) “Cumhuriyet Döneminde Türk Halk Müziği” isimli kitabında belirttiği üzere Dârü’l-Elhân Külliyyâtı Anadolu Halk Şarkıları, Defter-4’de Karaman yöresinden derlenmiş yedi türkü olduğu görülmektedir. Bu türküler şunlardır; Kızarcıoğlu (Karaman-9/8), Meyhane Türküsü (Karaman-4/4), Şu Dere Aşmak İster (Karaman-4/4), Aşamadım Bergama’nın İlinden (Karaman-2/4), Hapishaneler Türküsü (Karaman-4/4), Yavaş Bağla Potinimin Bağını (Karaman-9/8) (Altınay, 2004: 80). Yapılan araştırmada, yukarıda verilen türkülerin nota/ses kayıtlarına ulaşılamamıştır. Buna ilaveten derleme kayıtlarında Karaman’dan derlendiği belirtilen “Yaylı Geldi Kapılara (Karaman-2/4)” isimli türkünün, aynı isimle TRT Repertuarında 3882 kayıt numarasıyla Konya/Bozkır’a (4/4’lük usulde) kayıtlı olduğu görülmektedir. Aynı isimdeki bu iki türkünün farklı türküler olup olmadığı mevzusu araştırmaya açıktır.

Problem Durumu

Türk halk müziği ve türküler ile ilgili yapılan araştırmalar, zengin Türk halk ve Türk müzik kültürünün çeşitli yönleri ile keşfedilmesi ve ortaya konulması açısından oldukça önemlidir. Karaman yöresi türkülleri incelenirken, bu türkülleri yakan halkın nasıl bir coğrafyada yaşadığından

ve yöre tarihinden de bahsetmenin gerekli olduğu düşünülmektedir. Karaman ili, İç Anadolu Bölgesi'nin güney kısmında, Konya Kapalı Havzası içerisinde yer almaktadır. Karaman ve çevresi ilkçağlardan beri insanlık için yerleşim yeri olmuştur. Karaman'ın elverişli şartları, bugün olduğu gibi tarihte de önemini korumuş ve bölge ilkçağlardan beri sürekli yerleşim alanı olmuştur (Tapur, 2017: 102). Karaman ve çevresinde yapılan kazılar ve arkeolojik bulgular neticesinde tarihi günümüzden ortalama 8000 yıl geriye gitmektedir. Karaman'ın ilk çağlarda adının Laranda olduğu belirtilmektedir. Bölge, sırasıyla Hititler, Frigyalılar, Lidyalılar ve Persler'in hâkimiyeti altına girmiştir. Daha sonra Romalılar ve Bizanslılar bu alana egemen olmuşlardır. Karaman, Arap orduları tarafından birkaç kez ele geçirilmiş olsa da şehir Selçuklular dönemine kadar Bizans egemenliği altında kalmıştır. Türklerin Anadolu'ya girişini müteakip bölge, Anadolu Selçuklu topraklarına katılmıştır. Karamanoğulları Beyliği kurulana kadar (1256), bölge kısa süreler Haçlı, Kilikya Ermenileri ve Moğol istilasına uğramıştır. Karamanoğulları döneminde, Karaman, beyliğin başkenti ve aynı zamanda en önemli şehri olmuştur. Daha sonra Karamanoğulları ile Osmanlı Devleti arasında devam eden mücadelenin ardından bölge 1474 yılında Osmanlı hâkimiyetine geçmiştir. Karaman, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde, Konya sancağına bağlı bir kaza merkezidir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte önce Konya iline bağlı bir ilçe olmuş, daha sonra 15 Haziran 1989'da kabul edilen ve 21 Haziran 1989'da 20202 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3578 sayılı 4 İl ve 5 İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 70. ili olmuştur. (Tapur vd., 2019: 28) TRT Türk halk müziği repertuarında Karaman iline kayıtlı yalnızca iki türkü bulunmaktadır. Coğrafi özellikleri açısından ilk çağlardan beri insan yaşamına elverişli özellikler taşıması sebebiyle, tarihi boyunca birçok medeniyete ve Karamanoğlu beyliğine ev sahipliği yapmış olan ve Türkçe'nin başkenti olarak kabul edilen Karaman'ın halk müziği, ebetteki sadece TRT Repertuarında kayıtlı olan 2 türküden ibaret değildir. Yerleşik hayat ve medeniyetlerin erken çağlarda başladığı yerler, kültürel yapı açısından zenginlik ve çeşitlilik barındırırlar (Özdek, 2013: 31). Âşık Onguninin kaynak kişi/derleyen olduğu 12 türkü ve TRT repertuarına kayıtlı 2 türkü ile birlikte bu çalışmada toplam 14 eser incelenmiştir. Yine de Karaman yöresine ait türkülerin on dört türküden ibaret olmadığı düşünülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde Âşık Onguni (Ahmet Tekin) hakkında bilgi verilecektir. Âşık Ongunî, 1966 yılında Karaman'ın Taşkale kasabasında, dünyaya gelir. Ongunî'nin Âşıklığa başlamasında annesi Meryem Tekin'in önemli bir yeri vardır. Çünkü annesinin irticalen dörtlükler söyleme yeteneğine sahip olması, aynı zamanda yöresinin türkülerini, manilerini bilmesi ve düğünlerde tef ile türkü

Çalıp söylemesi, Ongunî'nin âşıklığa başlamasındaki en büyük etkenlerden biri olarak görülebilir. Ongunî, şiir yazmaya ve saz çalmaya lise yıllarında başlamış olup, İhsan Öztürk, Musa Eroğlu Halk Müziği Eğitim Merkezlerinden bağlama ve halk müziği dersleri alır. Ongunî, 1987 yılında Karaman Yunus Emre Halk Âşıkları Derneği'ni kurar. Ongunî de orada şiirler okur, atışmalar yapar ve türküler çalıp söyler. 1987 yılında Karaman Yunus Emre Halk Âşıkları Derneğini yedi arkadaşıyla beraber kuran Ongunî, bu dernek tarafından düzenlenen bir etkinlikte muamma dalında birincilik ödülü alır. Usta Karamanlı âşıklar tarafından Karamanoğlu Beyliğinden beri Karaman'ın sembolü hâline gelen Ongun kuşu Ongunî'ye mahlas olarak verilmiştir (Özer, 2019: 175-176). Tarihi 8000 yıl öncesine dayanan ve köklü bir kültürel geçmişe sahip, hem geçmişte hem yakın tarihte değerli ozanlar yetiştiren bu şehrin halk müziğinin daha derinlemesine araştırılmasının gerekliliği açıktır. Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi “Karaman yöresi türkülerinin müzikal ve edebî özellikleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Belirlenen problem cümlesinin içeriğine uygun olarak alt problemler şu şekildedir:

- a. Karaman yöresi türkülerinin ses genişlikleri nasıldır?
- b. Karaman yöresi türkülerinin makam dizisi özellikleri nelerdir?
- c. Karaman yöresi türkülerinin ölçü/usul yapıları nasıldır?
- d. Karaman yöresi türkülerinin edebî yapıları nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Âşık Onguni'nin kaynak kişi ve derleyen sıfatlarıyla yer aldığı Karaman yöresi türkülerinin müzikal ve edebi yönleriyle incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Çalışmada elde edilen verilerin, müzik bilimi, müzik eğitimi ve araştırmalarına katkı sağlayacağı öngörüsüyle bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Karaman yöresine ait türküler, örneklemini ise ulaşılabilen Karaman yöresi türkülerini oluşturmaktadır.

Sınırlılıklar

Çalışmada yer alan Karaman yöresi türküleri TRT Türk halk müziği repertuvarına kayıtlı 2 türkü ve kaynak kişi/derleyeni Âşık Onguni olan 12 türkü olmak üzere toplamda 14 türkü ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu çalışmanın yürütülmesinde ilgili literatür taranarak betimsel durum analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma için, Karaman tarihi, kültürü, sanatı ve müziğine ilişkin basılı kaynaklar, internet kaynakları, tez ve makaleler taranarak, TRT repertuvarına kayıtlı ve repertuar dışı ulaşılabilen türküler müzikal ve edebi yönleri ile incelenmiştir. Karaman yöresi türkülerinin müzikal içerik analizinde; Türkülerin künye bilgilerinin verilmesinin ardından, müzikal çerçevede; Usul yapıları, ses sahaları, donanımları, içerisinde gerçekleştiği makam dizisinin belirlenmesi, karar ve güçlü perdeleri, seyir özellikleri, ses genişlikleri hususları değerlendirilmiştir. Makam dizisi analizleri için türkü notalarındaki donanım ve seyirlerinin incelenmesinin yanı sıra, türküler bağlama ile de icra edilerek seyir olarak hangi makam dizisinin özelliklerini taşıdığı belirlenmeye çalışılmıştır. Türkülerin melodik analizleri yapılırken makam dizilerinin tespitinde, Arel-Ezgi-Uzdilek sistemi olarak bilinen Türk müziği kuramsal yaklaşımını temel referans alan İsmail Hakkı Özkan'ın, Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri (2000) kitabı referans alınmıştır. Karaman yöresi türkülerinin sözleri ise nazım türü ve uyak örgüsü özelliklerine göre incelenmiştir. Türkü notaları, araştırmanın sayfa sayısının “ortalama” makale sayfa sayısını aşacağı düşüncesiyle çalışmaya eklenmemiş olup, notalara ait internet bağlantıları eserlerin künye bölümlerinde yer almaktadır.

BULGULAR

Çalışmada yer alan Karaman yöresi türkülerinin müzikal analiz ve edebî analizlerine ilişkin bulgular, öncelikle TRT Türk halk müziği repertuvarında yer alan Karaman türkülerini, ardından kaynak kişi/derleyeni Âşık Onguni olan Karaman türkülerini olmak üzere alfabetik sırada verilmiştir.

TRT Repertuvarında Kayıtlı Karaman Türkülerine Ait Bulgular

Türkü Adı: Kalkar Kalkar Gül Yastığa Dayanır

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Mustafa Gürsöz

Derleyen: Ankara Devlet Konservatuvarı

Notaya Alan: Altan Demirel

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/KALKAR-KALKARGUL-YASTIGA-DAYANIR-4458> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 1 "Kalkar Kalkar Gül Yastığa Dayanır" Ses Sahası

2019 yılında TRT Türk halk müziği Repertuar Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucu alınan karar ile bu türkü notasının eksik/hatalı olduğu düşünülmüş olup yeniden notaya alınmıştır. (Kaynak: Repertükül.com) Çalışmada güncel nota referans alınmıştır. Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. TRT repertuarında "4458" numarasıyla kaydedilen türkü "La" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Uşşak" makamının özelliklerini taşıdığını ifade etmek mümkündür. Ses genişliği 9'lu olarak ifade edilebilecek türkü içerisinde üç, dokuz ve on ikinci ölçülerde, Neva'da Buselik'li kalıplar yapılmıştır. Türkünün birim zamanı 1/8'lik olup, türkü içerisinde usul değişiklikleri bulunmaktadır. 9/8'lik (2+2+2+3) birleşik usul ile başlayan türkü içerisinde 7/8'lik (2+2+3) bölümlerin de olduğu ve türkünün yine 9/8'lik (2+2+2+3) ölçü kalıbıyla sonlandığı görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak bent, nazım türü olarak ağıt, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün on birli olduğu, kafiye şemasının a, a, a/ b, b, b /c, c, c/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Kebabın Tuzu Gibi

Yöresi: Konya-Karaman

Kaynak Kişisi: Yılmaz Turhan

Derleyen: Nurettin Çamlıdağ

Notaya Alan: Nurettin Çamlıdağ

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/KEBABIN-TUZU-GIBI-3207> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 2 "Kebabın Tuzu Gibi" Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. TRT repertuarında "3207" numarasıyla kaydedilen türkü "La" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün ses genişliği 9'lu olarak ifade edilebilir. Türkünün melodisi sol (rast perdesi) ile başlamış ve Acem perdesi civarından terennüm ile sözlere girilmiştir. Neva üzerinde Hicaz beşlisinin yanı sıra Neva üzerinde Buselik beşlisinin de sık sık gösterilmesi sebebiyle Bayatiaraban makamının bazı özelliklerini taşıdığı görülse de, türkünün kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Karcığar" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Türkünün birim zamanının 1/4'lük, usulünün ise ana usullerden 4/4'lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün yedili, kafiye şemasının a, a, b, a / c, c, d, c / e, e, f, e/ şeklinde olduğu görülmektedir. Türküde yer alan iki ayrı kavuştak bölümünün ilki on birli, ikincisini ise yedili hece ölçüsü kullanılarak yazılmıştır.

Kaynak Kişi/Derleyeni Âşık Onguni Olan Karaman Türkülerine Ait Bulgular

Türkü Adı: Alime'nin Gün Doğuya Bacası

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Meryem Tekin

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/ALIME-NIN-GUN-DOGUYA-BACASI-1178>

(Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 3 "Alime'nin Gün Doğuya Bacası" Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuarında "1178" numarasıyla kaydedilen türkü "La" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Kürdi" makamının özelliklerini taşıdığı

görülmektedir. Ses genişliği 7'li olarak ifade edilebilecek türkünün melodisi Çargâh perdesi civarından başlayarak yine Neva, Çargâh ve Kürdi perdeleri üzerinden Dügâh'da karar kılmıştır. Türkünün söz bölümünde Çargâh perdesinde asma kalışlar yapıldığı görülmektedir. Türkünün birim zamanı 1/4'lük olup, türkü içerisinde usul değişiklikleri bulunmaktadır. Türkü genel itibariyle ana usullerden 4/4'lük usul ile devam etmekte olup onuncu ve yirminci ölçülerin 2/4'lük usul olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak bent, nazım türü olarak güzelleme, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün on birli olduğu, kafiye şemasının a, a, a/ b, b, c, /d, d, d/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Aşağıdan Gelir Acem Sucusu

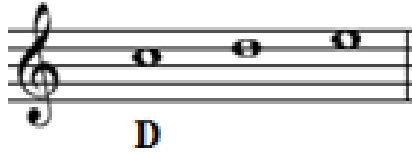
Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Meryem Tekin

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/ASAGIDAN-GELIR-ACEM-SUCUSU-Mehmed-im-1181> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 4 "Aşağıdan Gelir Acem Sucusu" Ses Sahası.

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında "1181" numarasıyla kaydedilen türkü "Do" (Çargâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Çargâh" makamının özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Ses genişliği 3'lü olarak ifade edilebilecek türkünün giriş melodisinin ardından kararın üçüncü derecesi olan Hüseyini perdesinde okuyucuya serbest ölçüde giriş verilmiştir. Türkünün birim zamanı 1/8'lik olup, türkünün giriş melodisi ve kavuştak bölümleri birleşik usullerden 5/8'lik (2+3)'tir. Türkü içerisinde hem eşlik sazının hem de okuyucunun serbest ölçüde icra ettiği bölümler olup, bu bölümlerin 2/4'lük usul kalıpları ile notaya alındığı ve okuyucunun serbest bölümlerin sonlarını durgu (puandorg) ile tamamlamasının ardından tekrar 5/8'lik usul ile türkü icrasına devam ettiği görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi

olarak bent, nazım türü olarak ağıt, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün on birli olduğu, kafiye şemasının a, b, b/ c, c, c /d, d, d şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Avdan Dağı Karlı Buzlu

Yöresi: Karaman

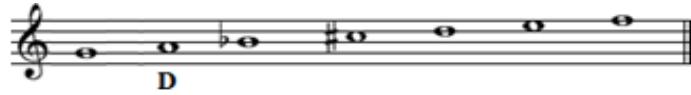
Kaynak Kişisi: Meryem Tekin

Derleyen: Ahmet Tekin/Mehmet Uğuz

Notaya Alan: Ahmet Tekin/Mehmet Uğuz

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/AVDAN-DAGI-KARLI-BUZLU-1176> (Erişim

Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 5 "Avdan Dağı Karlı Buzlu" Ses Sahası.

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuarında "1176" numarasıyla kaydedilen türkü "La" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Hicaz" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Türkünün giriş melodisi sol (Rast) perdesinden başlamış olup sözlere Do# (Nim Hicaz) perdesinden giriş yapılmıştır. Ses genişliği 7'li olarak ifade edilebilecek türkünün birim zamanının 1/4'lük, usulünün ise ana usullerden 4/4'lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak ağıt, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün on birli olduğu, kafiye şemasının a, b, c, a/ d, d, e, d/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Ay Oğlan Ayıkmısın

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Meryem Tekin

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/ay-oglan-ayik-misin-1177> (Erişim Tarihi:

10 Ekim 2022)

Dizi 6 "Ay Oğlan Ayık Mısın" Ses Sahası.

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında "1177" numarasıyla kaydedilen türkü "Do" (Çargâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Çargâh" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Türkünün melodisi ve sözleri karar sesi olan Çargâh perdesi ile başlamıştır. Ses genişliği 4'lu olarak ifade edilebilecek türkünün birim zamanı 1/4'lük olup, türkü içerisinde usul değişiklikleri bulunmaktadır. 2/4'lük ana usul ile başlayan türkü beş ve yedinci ölçülerde yine ana usullerden 3/4'lük usule geçiş yaparak bu ölçüler sonrasında 2/4'lük usule geri dönmüştür. Türkünün sözleri incelendiğinde; nazım biriminin dörtlük, nazım türünün mani, nazım şeklinin koşma olduğu, yedili hece ölçüsü ile yazıldığı, kafiye şemasının a, a, b, a/ c, c, d, c/ şeklinde ve kavuştaksız olduğu görülmüştür. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün yedili olduğu, kafiye şemasının a, a, b, a/ c, c, d, c/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunmadığı görülmüştür.

Türkü Adı: Bizim Ayna Daş Ayna

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Meryem Tekin

Derleyen: Ahmet Tekin/İsmail Hakkı Keçeci

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/BIZIM-AYNA-DAS-AYNA-Adalar-1179> (Erişim

Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 7 "Bizim Ayna Daş Ayna" Ses Sahası.

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında "1179" numarasıyla kaydedilen türkü "LA" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Hüseyni" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Türkünün melodisi karar sesi olan Dügâh perdesi üzerinden başlayarak Neva

perdesi ile sözlere girilmiştir. Ses genişliği 7’li olarak ifade edilebilecek türkünün birim zamanının 1/4’lük, usulünün ise ana usullerden 2/4’lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün yedili olduğu, kafiye a, a, b, a/ c, d, c, d/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Çattılar Ocak Taşını

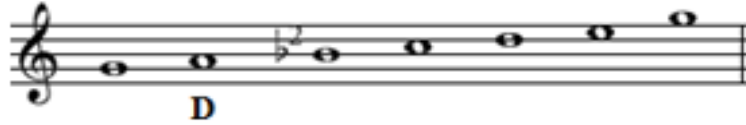
Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Emine Ertürk

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/CATTILAR-OCAK-TASINI-1182> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 8 “Çattılar Ocak Taşını” Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında “1182” numarasıyla kaydedilen türkü “La” (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında “D” harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından “Uşşak” makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Türkü içerisinde altıncı ölçüde Hüseyini perdesinin, türkünün genel yapısında ise Neva perdesinin sık sık güçlendirildikleri görülmektedir. Ses genişliği 8’li olarak ifade edilebilecek türkünün hem melodi hem söz kısmı Neva perdesi ile başlamıştır. Türkünün birim zamanının 1/4’lük, usulünün ise ana usullerden 4/4’lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak bent, nazım türü olarak mâni, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün sekizli olduğu, kafiye a, a, a/ b, b, b/ c, c, c/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Deveciler Katar Katar

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Şerife Kitabalan

Derleyen: Ahmet Tekin/İsmail Hakkı Keçeci

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/DEVECILER-KATAR-KATAR-1183> (Erişim

Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 9 "Deveciler Katar Katar" Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuarında "1183" numarasıyla kaydedilen türkü "LA" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Uşşak" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Ses genişliği 5'li olarak ifade edilebilecek türkünün melodisi Çargâh perdesi üzerinden Neva ve Hüseyini perdelerini de göstererek başlamış olup türkünün sözlerine Neva perdesi ile giriş yapılmıştır. Türkünün birim zamanının 1/4'lük, usulünün ise ana usullerden 3/4'lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün sekizli olduğu, kafiye a, a, a, b/ c, c, c, b /d, d, d, b/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunmadığı görülmüştür.

Türkü Adı: Enterim Yeşil Olsa

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Emine Ertürk

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/ENTERIM-YESIL-OLSA-1180> (Erişim Tarihi:

10 Ekim 2022)

Dizi 10 "Enterim Yeşil Olsa" Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuarında "1180" numarasıyla kaydedilen türkü "LA" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Uşşak" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Ses genişliği 6'lı olarak ifade edilebilecek türkünün melodisi karar sesi olan Dügâh

perdesi ile başlamıştır. Türkünün sözlerine girilen bölümde Dügâh üzerinden Hüseyini perdesinde kalışlar yapılsa da, türkünün genelinde Neva perdesinin baskın karakterde olduğu görülmektedir. Türkünün birim zamanınının 1/4'lük, usulünün ise ana usullerden 2/4'lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün yedili olduğu, kafiye a, a, b, a/ c, c, d, c /e, e, f, e/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Hey Gaziler Yol Göründü

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Ahmet Tekin

Derleyen: Ezgi Tekin Arıcı

Notaya Alan: Ezgi Tekin Arıcı

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/HEY-GAZILER-YOL-GORUNDU-1208> (Erişim

Tarihi: 12 Ekim 2022)

Dizi 11 "Hey Gaziler Yol Göründü" Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında "1208" numarasıyla kaydedilen türkü "Si" (Segâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Segâh" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Türkü içerisinde Segâh makamının özellikleri görülmekte olup üç ve yedinci ölçülerde acem perdesinin kullanılmasıyla "Eksik Segâh" diye adlandırılan yapının da ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca türkünün bitiş sesi Neva perdesi olarak görülmesine rağmen seyir olarak türkünün "gizli karar" sesinin yine Segâh perdesi olduğu ifade edilebilir. Ses genişliği 6'lı olarak ifade edilebilecek türkü için birim zaman 1/4'lük olup, türkü içerisinde usul değişiklikleri bulunmaktadır. 7/4'lük birleşik usul ile başlayan türkü ikinci ölçüde 8/4'lük, dördüncü ölçüde 5/4'lük, beşinci ölçüde 7/4'lük, altıncı ölçüde 8/4'lük ve son ölçüde 5/4'lük ölçü kalıplarından oluşmaktadır. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak güzelleme, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün yedili olduğu, a, b, c, b/ d, e, f, e/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunmadığı görülmüştür.

Türkü Adı: Koyun Gelir Yatağına

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Meryem Tekin

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/KOYUN-GELIR-YATAGINA-Yoruk-Omer-1184> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 12 "Koyun Gelir Yatağına" Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında "1184" numarasıyla kaydedilen türkü "LA" (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında "D" harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından "Hüseyni" makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Ses genişliği 7'li olarak ifade edilebilecek türkünün melodisi Neva perdesi üzerinden başlamış olup ilgili makamın güçlüsü "Hüseyni" perdesinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Türkünün birim zamanının 1/4'lük, usulünün ise ana usullerden 4/4'lük olduğu görülmektedir. Ancak Türkünün derleyicisi Ahmet Tekin (Âşık Onguni)'nin türkü icrasının yer aldığı kayıt dinlendiğinde daha serbest bir ölçü yapısı ile eseri seslendirdiği fark edilmiştir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün sekizli olduğu, kafiye a, b, c, b/ d, d, e, d/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Türkü Adı: Orta Asya'dan Düştük Yola

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Ahmet Tekin

Derleyen: Emine Tekin Gülenay

Notaya Alan: Emine Tekin Gülenay

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/ORTA-ASYA-DAN-DUSTUK-YOLA-Hali-Turkusu-1185> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

Dizi 13 “Orta Asya'dan Düşük Yola” Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında “1185” numarasıyla kaydedilen türkü “LA” (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında “D” harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından “Hüseyni” makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Ses genişliği 7’li olarak ifade edilebilecek türkünün melodisi Çargâh perdesi üzerinden Neva perdesinde kalışlar yaparak başlamaktadır. Türkü içerisinde ilgili makamın güçlüsü “Hüseyni” perdesinin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Türkünün birim zamanının 1/4’lük, usulünün ise ana usullerden 4/4’lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak dörtlük, nazım türü olarak mani, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün sekizli olduğu, a, a, a, a/ b, b, b, a/ c, c, c, a/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunmadığı görülmüştür.

Türkü Adı: Yüce Dağ Başında Yıldız Işılar

Yöresi: Karaman

Kaynak Kişisi: Şerife Kitabalan

Derleyen: Ahmet Tekin

Notaya Alan: Ahmet Tekin

Türkünün Notası: <https://www.repertukul.com/YUCE-DAG-BASINDA-YILDIZ-ISILAR-Uyan-Safra-m-1175> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

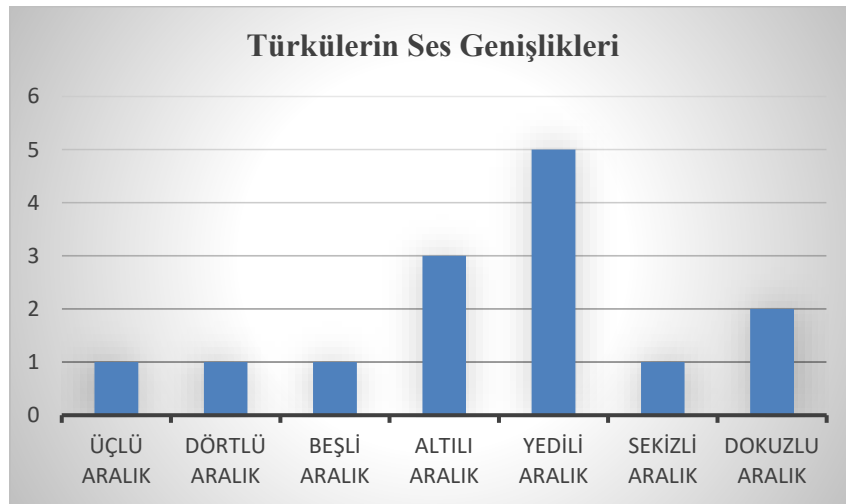
Dizi 14 “Yüce Dağ Başında Yıldız Işılar” Ses Sahası

Türkü sözlü olup kırık hava türündedir. Repertükül repertuvarında “1175” numarasıyla kaydedilen türkü “LA” (Dügâh) kararlıdır, bu durum ses sahasında “D” harfi ile gösterilmiştir. Türkünün, kullanılan perdeler, melodik yapı ve seyir bakımından “Kürdi” makamının özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Ses genişliği 6’lı olarak ifade edilebilecek türkünün melodisinin “Acem” perdesi sözleri ise Dügâh perdesi üzerinden başladığı görülmektedir. Türkünün birim zamanının 1/4’lük, usulünün ise ana usullerden 4/4’lük olduğu görülmektedir. Türkü sözleri edebî açıdan incelendiğinde; nazım birimi olarak bent, nazım türü olarak ağıt, nazım şekli olarak koşma özellikleri taşıdığı, hece ölçüsünün on birli olduğu, kafiye a, a, b/ c, c, c/ d, d, d/ şeklinde olduğu ve türkü sözlerinde kavuştak bulunduğu görülmüştür.

Çalışmanın bu bölümünde, elde edilen bulgulara ilişkin çeşitli tablo ve grafiklere yer verilmiştir. Türkülerin ses genişlikleri şu şekildedir;

Ses Genişliği	Türkü Adı
Dokuzlu Aralık	Kalkar Kalkar Gül Yastığa Dayanır Kebabın Tuzu Gibi
Sekizli Aralık	Çattılar Ocak Taşını
Yedili Aralık	Alime'nin Gün Doğuya Bacası Avdan Dağı Karlı Buzlu Bizim Ayna Daş Ayna Koyun Gelir Yatağına
Altılı Aralık	Orta Asya'dan Düştük Yola Enterim Yeşil Olsa Hey Gaziler Yol Göründü
Beşli Aralık	Yüce Dağ Başında Yıldız Işılar
Dörtlü Aralık	Deveciler Katar Katar
Üçlü Aralık	Ay Oğlan Ayıkmısın Aşağıdan Gelir Acem Sucusu

Tablo 1 "Türkülerin Ses Genişlikleri"

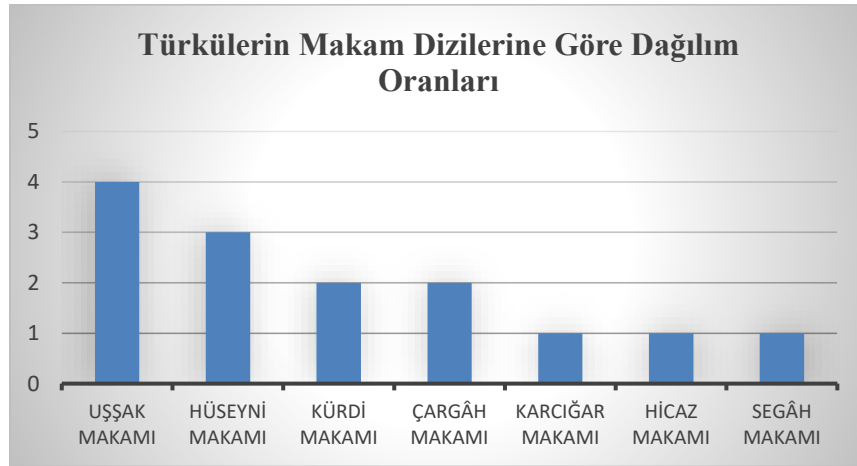
Grafik 1 "Türkülerin Ses Genişlikleri"

Türkülerin makam dizisi özellikleri şu şekildedir;

Makam Dizisi	Türkü Adı
Uşşak Makamı	Kalkar Kalkar Gül Yastığa Dayanır Çattılar Ocak Taşını Deveciler Katar Katar Enterim Yeşil Olsa
Hüseyni Makamı	Bizim Ayna Daş Ayna Koyun Gelir Yatağına Orta Asya'dan Düştük Yola
Kürdi Makamı	Alime'nin Gün Doğuya Bacası Yüce Dağ Başında Yıldız Işılar”
Çargâh makamı	Aşağıdan Gelir Acem Sucusu Ay Oğlan Ayık Mısın
Karcıgar Makamı	Kebabın Tuzu Gibi
Hicaz Makamı	Avdan Dağı Karlı Buzlu
Segâh Makamı	Hey Gaziler Yol Göründü

Tablo 2 “Türkülerin Makam Dizisi Özellikleri”

Türkülerin makam dizisi özelliklerinin dağılımının grafik üzerinde gösterimi şu şekildedir;

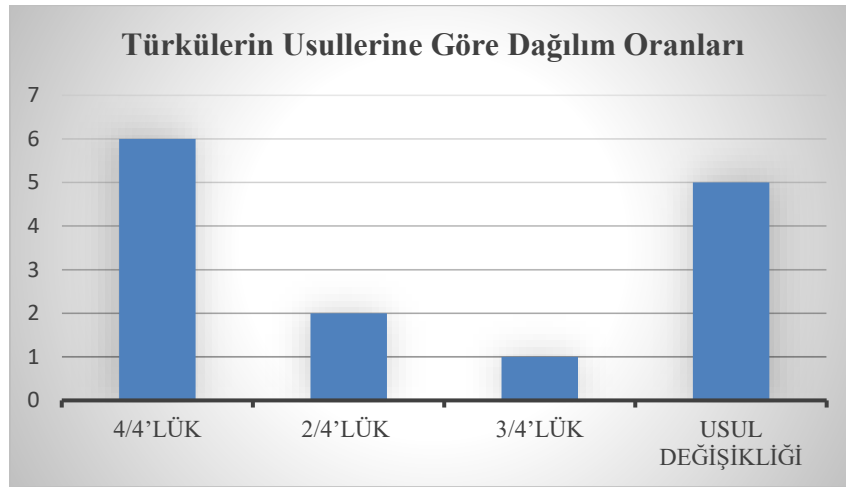
Grafik 2 “Türkülerin Makamlarına Göre Dağılım Oranları”

Türkülerin usul özellikleri şu şekildedir;

Usul	Türkü Adı
4/4'lük	Kebabın Tuzu Gibi Avdan Dağı Karlı Buzlu Çattılar Ocak Taşını Koyun Gelir Yatağına Orta Asya'dan Düştük Yola Yüce Dağ Başında Yıldız Işılar
2/4'lük	Bizim Ayna Daş Ayna Enterim Yeşil Olsa
3/4'lük	Deveciler Katar Katar
Usul Değişikliği Olan Türküler	Kalkar Kalkar Gül Yastığa Dayanır Alime'nin Gün Doğuya Bacası Aşağıdan Gelir Acem Sucusu Ay Oğlan Ayık Mısın Hey Gaziler Yol Göründü

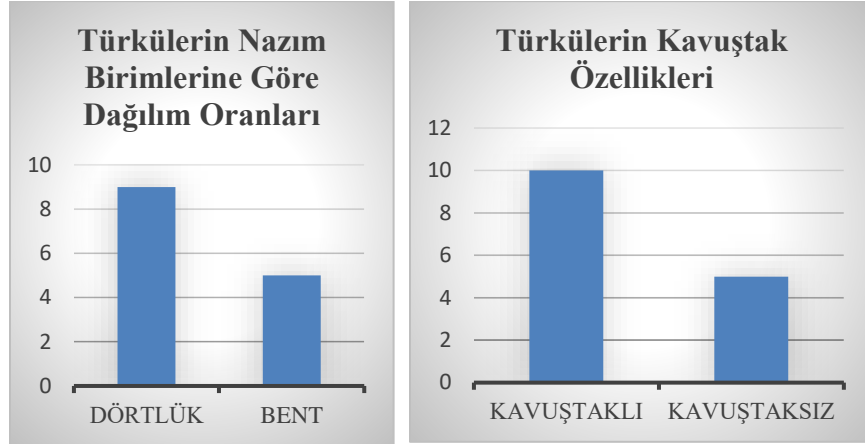
Tablo 3 "Türkülerin Usul Özellikleri"

Türkülerin usul özelliklerinin grafik üzerinde gösterimi şu şekildedir;

Grafik 3 "Türkülerin Usullerine Göre Dağılım Oranları"

Türkü sözlerinin nazım birimi ve kavuştak özelliklerinin grafik üzerinde gösterimi şu şekildedir;

Grafik 4 “Türkülerin Nazım Birimleri ve Kavuştak Özelliklerine Göre Dağılım Oranları”

SONUÇ

Çalışmada incelenen on dört adet Karaman yöresi türküsünün tamamının sözlü ve kırık hava olduğu görülmüştür. Karaman yöresi türkülerinin müzikal analizi sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir. Türkülerin on iki tanesi Dügâh (La) kararlıdır ve bu durum çalışmada yer alan toplam türkü sayısının %85,71’i şeklinde de ifade edilebilir. Türkülerin iki tanesi Çargâh (Do) kararlıdır ve bu durum çalışmada yer alan toplam türkü sayısının %14,28’i şeklinde de ifade edilebilir. Karaman yöresi türkülerinde en çok kullanılan ses genişliği 5 türkü ile “yedili aralık” olarak görülmekte olup bu sayı toplam türkü sayısının %35,71’i olarak ifade edilebilir. Karaman yöresi türkülerinde en çok kullanılan makam dizisi 4 türkü (%28,57) ile “Uşşak Makamı”dır. Diğer türkülerin makam özellikleri dağılımları ise şu şekildedir; 3 türkünün (%21,42) “Hüseyni Makamı” özellikleri, 2 türkünün (%14,28) “Kürdi Makamı” özellikleri, 2 türkünün (%14,28) “Çargâh makamı” özellikleri, 1 türkünün (%7,14) “Karcıgar Makamı” özellikleri, 1 türkünün (%7,14) “Hicaz Makamı” özellikleri ve 1 türkünün de (%7,14) “Segâh Makamı” özellikleri taşıdıkları görülmektedir. Karaman yöresi türkülerinin usullerinin 6 tanesinin (%42,85) 4/4’lük, 2 tanesinin (%14,28) 2/4’lük, 1 tanesinin (%7,14) 3/4’lük olduğu, geri kalan 5 türküde ise (%35,71) usul değişikliklerinin olduğu görülmüştür. Karaman yöresi türkü sözleri edebî yönden incelendiğinde 9 tanesinin (%64,28) nazım biriminin “dörtlük”, 5 tanesinin (%35,71) “bent” olduğu görülmüştür. Ayrıca türkülerin 10 tanesinin (%71,42) “kavuştaklı” 4 tanesinin (%28,57) “kavuştaksız” olduğu belirlenmiştir. Türkü sözlerinin nazım türlerinde 8 tanesinin (%57,14) “Mani”, 4 tanesinin

(%28,57) “Ağıt”, 2 tanesinin (%14,28) “Güzelleme” olduğu, nazım şekli bakımından tamamının “koşma” olduğu görülmüştür. Türkülerin 5 tanesinde (%35,71) *yedili* hece ölçüsü, 5 tanesinde (%35,71) *on birli* hece ölçüsü ve 4 tanesinde de (%28,57) *sekizli* hece ölçüsünün kullanıldığı görülmüştür. Çalışma sonucunda ortaya çıkan bulgular ışığında; Karaman yöresi türkülerinin tamamının kırık hava formunda/sözlü olduğu görülmekte olup uzun hava, sözsüz ezgiler, oyun havası veya hazırlayıcı ezgilerin olmadığı dikkat çekmektedir. Ayrıca türkülerin makam dizisi, usul zenginliği ve çeşitliliği yönlerinden birkaç makam dizisi ve usul ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu duruma neden olarak, yöreye ait ve araştırmada analiz edilen türkü sayısının nispeten az olması gösterilebilir. Araştırmacıların Karaman yöresi türkülerinin derlenmesine/repertuvara kazandırılmasına yönelik yapacakları çalışmalar ile yöre türkülerinin makam dizileri ve usul ve form özellikleri yönünden çeşitliliklerinin artabileceği düşünülmektedir. Türk halk edebiyatında sıklıkla kullanılan “dörtlük” nazım biriminin Karaman yöresi türkülerinde de çoğunluğu oluşturmakta olup, nazım türlerinin ise mani, güzelleme ve ağıt türleri ile sınırlı kaldığı görülmüştür. Türk halk müziği derleme çalışmaları yazılı ve plak arşivlerinin Karaman yöresi ekseninde yeniden detaylı olarak gözden geçirilmesi, Karaman ozan/âşıkları ve kaynak kişiler özelinde bu tür çalışmaların artırılması, yörede güncel derleme çalışmaları yapılması, Karaman’a kayıtlı olmadığı halde eski kaynaklar ve arşiv belgeleri üzerinden Karaman ile ilişkilendirilebilecek türkülerin yeniden gözden geçirilmesi, başka yöreler ile ilgili benzer çalışmaları yapılması öneri olarak sunulabilir.

KAYNAKLAR

- Altınay, F. R. (2004) Cumhuriyet Döneminde Türk Halk Müziği "Kitaplar - Makaleler - Nota Yayınları. İzmir Balçova Belediyesi Yayını.
- Öztürk, Okan M. (2015) Halk Müsikîsi Repertuar İncelemelerinin Makam Nazariyesi Araştırmalarına Yapabileceği Katkılar, EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi 2015 (7): 1-27.
- Özer, V. (2019) Karamanlı Bir Halk Ozanı: Âşık Ongunî ve şiirleri (175-180), Karaman Araştırmaları II, Palet Yayınları, Konya.
- Özdek, A (2013) Konya Türkü Metinlerinde Mevlana Ve Mevlevilik Üzerine Bir Araştırma, Rast Müzikoloji Dergisi Cilt: 1 - Sayı: 2

- Özkan, İ. H. (2000) Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri (Altıncı Baskı), Ötüken Neşriyat A.Ş. Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, A. O.- Tan, N- Turhan, S. (2007) Konya Halk Müziği Yeşil Olur Şu Konya'nın Meram'ı, Ötüken Neşriyat A.Ş. , İstanbul.
- Tapur, T (2017) Karaman Çevresindeki Tarihi Yerleşim Alanları, Journal of the Academic Studies of Turkish-Islamic Civilization Vol. 12 No. 24
- Tapur, T – Aladağ, C ve Duran, Y (2019) Karaman İlinin İdari Coğrafya Analizi, Karaman Araştırmaları II, Palet Yayınları, Konya.
- Zeybek, Şerife N. (2015) Ege Türkülerinde Giyim- Kuşam Ve Tesettür, Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Mart/2015, Yıl: 2, Sayı:3, s. 119-138

İNTERNET KAYNAKLARI

- <https://www.repertukul.com/ASAGIDAN-GELIR-ACEM-SUCUSU-Mehmed-im-1181> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/AVDAN-DAGI-KARLI-BUZLU-1176> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/ay-oglan-ayik-misin-1177> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/BIZIM-AYNA-DAS-AYNA-Adalar-1179> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/CATTILAR-OCAK-TASINI-1182> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/DEVECILER-KATAR-KATAR-1183> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/ENTERIM-YESIL-OLSA-1180> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/HEY-GAZILER-YOL-GORUNDU-1208> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/KALKAR-KALKARGUL-YASTIGA-DAYANIR-4458> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/KEBABIN-TUZU-GIBI-3207> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)
- <https://www.repertukul.com/KOYUN-GELIR-YATAGINA-Yoruk-Omer-1184> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

<https://www.repertukul.com/ORTA-ASYA-DAN-DUSTUK-YOLA-Hali-Turkusu-1185> (Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

<https://www.repertukul.com/YUCE-DAG-BASINDA-YILDIZ-ISILAR-Uyan-Safra-m-1175>
(Erişim Tarihi: 10 Ekim 2022)

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

Folk songs contains marks of the region in which they originated, both in terms of their melodic structures and their lyrics. It is known that the analysis of Turkish folk music melodies of different regions contributes to the fact that the similarities and differences between these regions can be compared in accordance with certain criteria. In the TRT repertoire, there are ninety-eight folk songs registered in the province of Konya and fifty-six folk songs belonging to Mersin, which can be considered geographically neighboring to Karaman, while there are only two folk songs in the form of rhythmic melodies registered in the province of Karaman. It can be thought that the fact that there are few folk songs registered in Karaman is due to the fact that the province is a district of Konya during the periods when compilation studies were intensively carried out. However, in the compilation studies conducted by the Ankara State Conservatory at that time, it is seen that the expressions “Karaman” and “Konya-Karaman” were included in the imprint information of the folk songs. This situation allows us to conclude that the fact that the folk songs registered in the TRT (Turkish Radio Television Corporation) repertoire, belonging to the province of Karaman are quantitatively less than neighboring provinces and many other regions, is not due to the fact that Karaman is a province after the periods when compilation work was intensively carried out. But besides this, it is also known that the district details are not always given in the local information of the melodies in the TRT Turkish folk music repertoire. There are historical settlements in and around the Karaman Plain where people have lived since ancient times. As a result of excavations and archaeological findings made in and around Karaman, its history goes back an average of 8000 years from the present. The folk music of Karaman, which has hosted many civilizations and the Karamanoğlu Principality throughout its history due to its geographical features favorable to human life since the early ages and is considered the capital of the Turkish language, does not consist of only 2 folk songs recorded in the TRT Repertoire. In this study, a total of 14 works were

examined along with 12 folk songs composed by local Bards and Âşiks, but not registered in the TRT repertoire. Âşık Onguni (Ahmet Tekin), who appears to us with the adjectives of the Source Person / Compiler of the folk songs of the Karaman region that can be accessed outside the TRT Repertoire, was born in 1966 in the town of Taşkale in Karaman. Ahmet Tekin and some of his friends founded the "Karaman Yunus Emre Folk Âşiks Association" in 1987 and received this pseudonym (Onguni) as the first in a competition held by this association (Özer, 2019: 175-176). As a result, it is obvious that it is necessary to investigate the folk music of this city, whose history dates back 8000 years and has a deep-rooted cultural past, which has raised valuable Bards both in the past and in recent history, in more depth. In this context, the problem sentence of the research is What are the musical and literary characteristics of the folk songs of the Karaman region? It is designated as.

METHODOLOGY

In this study, literature review and descriptive situation analysis technique were used. In the musical content analysis of Karaman region folk songs; After providing the imprint information of the folk songs, in the musical framework; rhythmic structures, sound areas, tonality, determination of the tunes in which makam it takes place, dominant notes, tonal characteristics, sound widths has been evaluated. The lyrics of the folk songs of the Karaman Region were examined according to the type of verse and the characteristics of the rhyme pattern.

RESULTS

It was observed that all fourteen Karaman region folk songs examined in the study were verbal and rhythmic. Twelve of the folk songs are in the tone of Dügah (La), two of the folk songs are in the tone of Çargah (Do). The most used sound width in the folk songs of the Karaman region is “seventh” with 5 folk songs. The maqam characteristics used in Karaman region folk songs are 4 folk songs “Uşşak”, 3 folk songs “Hüseyni”, 2 folk songs “Kurdi”, 2 folk songs “Çargâh”, 1 folk song “Karcıgar”, 1 folk song “Hejaz” and 1 folk song “Segâh”. The rhythm characters of the folk songs of the Karaman region are 6 folk songs “4/4”, 2 folk songs “2/4”, 1 folk song “3/4”, and the remaining 5 folk songs have rhythm structure changes. In the literary analysis of the folk songs of the Karaman region, it was found that 9 units of the lyrics of the folk song are “verse”, 5 units of the lyrics of the folk song are “bent”. It was seen that 5 of the folk songs were written with seven-

syllable measures, 5 of them with eleven-syllables measures, and 4 of them with eight-syllable measures. It is thought that the diversity of local folk songs in terms of makam, rhythm, and form characteristics may increase with the studies that the researchers will do to compile/ add to the repertoire of the folk songs of the Karaman region. A detailed review of Turkish folk music compilation studies, written and record archives on the axis of the Karaman region, increasing such studies for ozan/âşık and source persons of Karaman, conducting current compilation studies in the region, and running similar studies related to other regions can be offered as a suggestion.